

sve jači i bolji.² Onima kojima smeta hrvatski jezik, smeta i naš natječaj pa onda i nove riječi, a budući da su novinski članci nadahnuti netrpeljivošću prema hrvatskom jeziku, natječaju, novim riječima i voditeljici natječaja, malobrojni i uglavnom ispod civilizacijske razine, ne ću se pobliže osvrutati na njih.

Nove su riječi prijedlozi, mogućnosti unutar sustava hrvatskoga jezika koje su se ostvarile i tako postale dostupne govornicima. Ponuđene su uz već postojeće riječi, ne prisiljavaju nikoga ni na što i ne potiru riječi koje su već u upotrebi. Neke od naših riječi zaživljuju, neke se ne će upotrebljavati, ali cilj natječaja nije nametnuti novotvorenice, nego osvijestiti u govornika mogućnosti tvorenja novih riječi i smanjiti ulazak tuđica.

Prisjetimo se pobjedničkih riječi i pobjednika iz prošlih natječaja: 1993., *suo-snik* – kaoaksijalni kabel (Bulcsú László); 1994., *osobnica* – osobna iskaznica (I. B. Šamija); 2006., *uspornik* – ležeći policajac (Nada Arar-Premužić); 2007., *naplatnica* – naplatna kućica (Vilim Pantlik, svojih je 10 000 kn nagrade poklonio dvjema siromašnim obiteljima); 2008., proširnica – *stent* (Drago Štambuk, tada je bio na dužnosti hrvatskoga veleposlanika u Japanu); 2009., *osobnik* – OIB (te godine nismo dodijelili nagradu zbog mnoštva navaljanih prijava, ali smo najbolju riječ ipak izabrali); 2010., *ispraznica* – floskula (Vinko Vukadin).

Natječaj traje, 7. kolo završava 22. prosinca ove godine. Prijedloge treba slati ili na jezik@ffos.hr ili na Časopis Jezik, Bijenička 97, Zagreb.

Sanda Ham

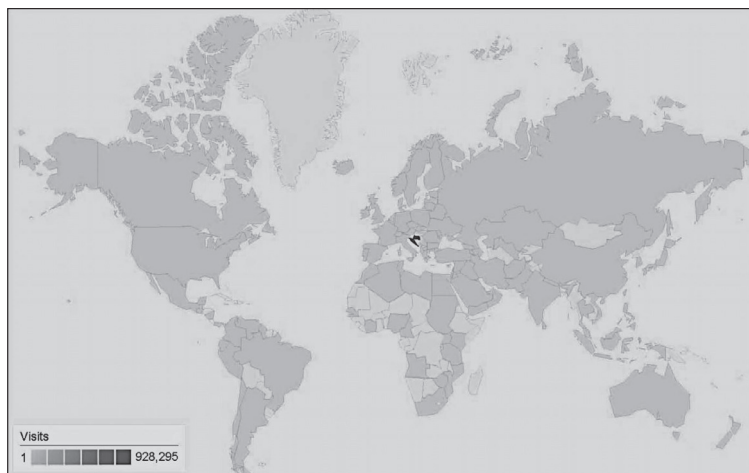
---

² Prava je zanimljivost da su o novim hrvatskim riječima obavijestili svoje čitatelje i bosanskohercegovački i srbijanski portali i novine i to vrlo pohvalno.

Kako je nastao zatipak

 agrađena novotvorenica nastala je u postupku oblikovanja terminologije za jedno od područja moga stručnog i znanstvenog interesa. Već dugi niz godina održavam i poboljšavam internetsku uslugu pravopisne provjere tekstova pisanih hrvatskim jezikom.

Riječ je o *Haschecku* (<http://hascheck.tel.fer.hr/>), *Hrvatskom akademskom spelling checkeru* (ime je akronim izveden iz izvornoga naziva), javnom i besplatnom pravopisnom provjerniku sa sposobnošću učenja novih riječi iz tekstova koje zaprimi na obradu. O samoj usluzi dovoljno govore najsvježiji podatci. U ožujku 2012. obrađeno je 160 tisuća tekstova koji tvore korpus od 40 milijuna pojava, što je tridesetina opsega svih hrvatskim jezikom pisanih tekstova dostupnih na

Zemljopisni prikaz uporabe Haschecka
Od 1. siječnja 2008. do 31. ožujka 2012. bio je uporabljen u 117 zemalja/teritorija
(izvor *Google Analytics*)

Webu. Hascheck je do sada obradio preko 3 milijuna tekstova, odnosno korpus koji premašuje 800 milijuna pojavnica. U obrađenome korpusu s udjelom od oko 1,5 % sudjeluju i neriječi (engl. *nonwords*), slovni nizovi nastali iz riječi bilo zbog neznanja pravopisa bilo slučajno, pogrješkom prigodom tipkanja. Za prvu skupinu neriječi imamo ustaljeni hrvatski naziv, pravopisna pogrješka (engl. *misspelling*), dok za drugu skupinu neriječi (engl. *typo*) – one su u svakom korpusu mnogo brojnije – naziva primjerenoga u znanstvenom ili stručnom pisanju o fenomenima korpusne lingvistike u hrvatskom jeziku nije bilo. Polazište za tvorbu nove riječi pronađeno je u njemačkom glagolu *vertippen*, kojim se opisuje radnja čiji je ishod *Tippfehler*. Kako se *vertippen* dade prevesti sa *zatipkati*, odnosno *zatipnuti*, tako je i *Tippfehler* dobio svoju hrvatsku inačicu, *zatipak*. Do sada je taj naziv rabljen u malom broju stručnih i znanstvenih tekstova, ali kako su pogrješke u tipkanju dio svakodnevice svih onih koji pišu, nadam se da će *zatipak* s vremenom istisnuti stari germanizam u hrvatskome, *tipfeler*. Ako se to dogodi, a vjerujem da hoće, jer je *tipfeler* putem asocijacije na *feler* i *feleričan* u hrvatskome obilježen pejorativnom notom te je stoga neprikladan izraz u neutralnome standardnom jeziku, tada će to prije svega biti zasluga Povjerenstva za dodjelu nagrade „Dr. Ivan Šreter“ koje je svojom ovogodišnjom odlukom nagrađenu novotvorenicu preporučilo hrvatskoj javnosti. Zatipnuta riječ događaj je poznat svakom autoru i nije sramota, jedino se sramotnim može smatrati ako se uz današnje alate zatipci, jednako kao i pravopisne pogrješke, ne otklone prije objavljivanja teksta.

Šandor Dembitz